

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 24 października 2013 r. *

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Środowisko naturalne — Dyrektywa 2000/60/WE — Ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej — Transpozycja art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4 załącznika V do niej — Zlewnie wewnątrzspółnotowe i międzywspółnotowe — Artykuł 149 ust. 3 in fine hiszpańskiej konstytucji — Klauzula uzupełniająca

W sprawie C-151/12

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 258 TFUE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 26 marca 2012 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez G. Valera Jordane, E. Manhaeve'a oraz B. Simona, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Hiszpanii, reprezentowanemu przez A. Rubia Gonzáleza, działającego w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby i C. Vajda (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 kwietnia 2013 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 maja 2013 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: hiszpański.

Wyrok

- 1 W swojej skardze Komisja Europejska zwraca się do Trybunału o stwierdzenie, że nie podejmując wszystkich środków niezbędnych do dokonania transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327, s. 1) oraz pkt 1.3 i 1.4 załącznika V do niej w odniesieniu do zlewni wewnątrzwspólnotowych, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy wskazanej dyrektywy.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 2 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2000/60 jej celem jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych.
- 3 Zgodnie z art. 2 akapit trzynasty tej dyrektywy „zlewnia” oznacza „obszar lądu, z którego wszystkie spływy powierzchniowe odprowadzane są poprzez system strumieni, rzek i, gdzie stosowne, jezior, do określonego punktu w biegu cieku (zwykle do jeziora lub zbiegu rzek)”.
- 4 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Cele środowiskowe”, stanowi w ust. 8:
„Przy stosowaniu ust. 3, 4, 5, 6 i 7 państwo członkowskie zapewnia, że stosowanie to nie wyklucza lub nie przeszkadza w osiągnięciu celów niniejszej dyrektywy w innych częściach wód w tym samym obszarze dorzecza i jest zgodne z wdrażaniem innego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego ochrony środowiska”.
- 5 Artykuł 7 tej dyrektywy, zatytułowany „Wody wykorzystywane do poboru wody do spożycia”, stanowi w ust. 2:
„Dla każdej części wód wyznaczonej na mocy ust. 1, poza osiągnięciem celów art. 4 zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy dla części wód powierzchniowych, w tym norm jakości ustalonych na poziomie wspólnotowym na mocy art. 16, państwa członkowskie zapewniają, że w ramach stosowanego systemu uzdatniania wody oraz zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym uzdatnione wody będą spełniały wymogi dyrektywy 80/778/EWG zmienionej dyrektywą 98/83/WE”.
- 6 Artykuł 8 dyrektywy 2000/60, zatytułowany „Monitorowanie stanu wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych”, stanowi w ust. 2:
„[Programy monitorowania stanu wód] zostają uruchomione najpóźniej w ciągu sześciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy, chyba że ustalono inaczej w odpowiednim prawodawstwie. Monitorowanie to jest zgodne z wymogami załącznika V”.
- 7 Artykuł 10 tej dyrektywy, zatytułowany „Łączone podejście dla źródeł punktowych i rozproszonych”, w ust. 1 i 2 stanowi:
„1. Państwa członkowskie zapewniają, że wszystkie zrzuty do wód powierzchniowych, określone w ust. 2, są kontrolowane zgodnie z podejściem łączonym wymienionym w niniejszym artykule.
2. Państwa członkowskie zapewniają ustalenie [lub] wykonanie:
a) kontroli emisji opartych na najlepszych dostępnych technikach; lub

- b) odpowiednich dopuszczalnych wartości emisji; lub
- c) w przypadku wpływów rozproszonych kontrole obejmujące, gdzie stosowne, najlepsze praktyki środowiskowe

wymienione w:

- dyrektywie Rady 96/61/[WE] z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli [(Dz.U. L 257, s. 26)],
- dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych [(Dz.U. L 135, s. 40)],
- dyrektywie Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego [(Dz.U. L 375, s. 1)],
- dyrektywach przyjętych na podstawie art. 16 niniejszej dyrektywy,
- dyrektywach wymienionych w załączniku IX,
- innym odpowiednim prawodawstwie wspólnotowym

najpóźniej w ciągu 12 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy, chyba że ustalono inaczej w odpowiednim prawodawstwie”.

- 8 Załącznik V do dyrektywy 2000/60 zawiera pkt 1.3, zatytułowany „Monitorowanie stanu ekologicznego i [...] chemicznego wód powierzchniowych”. W punkcie tym wskazano:

„Sieć monitorowania wód powierzchniowych jest ustalona zgodnie z wymogami art. 8. Sieć monitorowania projektowana jest w sposób umożliwiający pozyskanie spójnego i całościowego obrazu stanu ekologicznego i chemicznego w każdym dorzeczu oraz zezwala na podział części wód na pięć klas zgodnie z normatywnymi definicjami w ppkt 1.2. Państwa członkowskie przedstawiają mapę lub mapy ilustrujące sieć monitorowania wód powierzchniowych do planu gospodarowania wodami w dorzeczu.

Na podstawie charakterystyki oraz oceny wpływu, wykonanych zgodnie z art. 5 i załącznikiem II, państwa członkowskie ustalają dla każdego przedziału czasowego, dla którego ma zastosowanie plan gospodarowania wodami w dorzeczu, programy monitorowania kontrolnego oraz monitorowania operacyjnego. W niektórych przypadkach może zaistnieć potrzeba ustalenia przez państwa członkowskie programów monitorowania badawczego.

Państwa członkowskie monitorują parametry wskaźnikowe dla stanu każdego właściwego elementu jakości. Przy doborze parametrów elementów jakości biologicznej, państwa członkowskie określają właściwy poziom taksonomiczny wymagany do osiągnięcia odpowiednich poziomów zaufania i dokładności w klasyfikacji elementów jakości. Szacunki poziomu zaufania i dokładności wyników z programów monitorowania przedstawiane są w planie”.

- 9 Punkty 1.3.1–1.3.6 załącznika V do tej dyrektywy określają reguły w dziedzinie projektowania monitoringu diagnostycznego, projektowania monitoringu operacyjnego, projektowania monitoringu badawczego, częstotliwości monitorowania, dodatkowych wymogów monitorowania dla obszarów chronionych i norm dla monitorowania elementów jakości.

10 Punkt 1.4 załącznika V do dyrektywy 2000/60, zatytułowany „Klasyfikacja i prezentacja stanu ekologicznego”, zawiera pkt 1.4.1 zatytułowany „Porównywalność wyników monitorowania biologicznego”, który ma następujące brzmienie:

„(i) Państwa członkowskie ustanawiają systemy monitorowania do celów oszacowania wartości dla elementów jakości biologicznej określonych dla każdej kategorii wód powierzchniowych lub dla silnie zmienionych i sztucznych części wód powierzchniowych. Stosując procedurę określoną poniżej dla silnie zmienionych lub sztucznych części wód, odniesienia do stanu ekologicznego powinny być konstruowane jako odniesienia do potencjału ekologicznego. Systemy takie mogą wykorzystywać poszczególne gatunki lub grupy gatunków, które są reprezentatywne dla elementu jakości w ujęciu całościowym.

(ii) W celu zapewnienia porównywalności takich systemów monitorowania, ich wyniki otrzymywane przez każde państwo członkowskie wyrażane są jako współczynniki jakości ekologicznej do celów klasyfikacji stanu ekologicznego. Współczynniki te przedstawiają zależności między wartościami zaobserwowanych parametrów biologicznych dla danej części wód powierzchniowych i wartościami tych parametrów w warunkach referencyjnych stosowanych dla tej części wód. Współczynnik wyrażony jest wartością liczbową w zakresie od zera do jedności, przy czym bardzo dobry stan ekologiczny wyrażany jest przez wartości bliskie jedności, a zły stan ekologiczny przez wartości bliskie zeru.

(iii) Każde państwo członkowskie podzieli skalę współczynnika jakości ekologicznej dla swojego systemu monitorowania dla każdej kategorii wód powierzchniowych na pięć klas od bardzo dobrego do złego stanu ekologicznego, jak określono w pkt 1.2, poprzez przypisanie wartości liczbowej dla każdej granicy między klasami. Wartość graniczna między klasami bardzo dobrego i dobrego stanu oraz wartość graniczna między dobrym a umiarkowanym stanem ustalane są na zasadzie niżej opisanej procedury interkalibracji.

[...]”.

Prawo hiszpańskie

11 Do celów gospodarki wodnej w hiszpańskich przepisach zidentyfikowano dwa rodzaje zlewni, a mianowicie „międzywspólnotowe”, które obejmują wody płynące na terytorium więcej niż jednej wspólnoty autonomicznej i w odniesieniu do których tylko państwo może stanowić prawo, oraz zlewnie „wewnątrzspólnotowe”, które obejmują terytorium jednej wspólnoty autonomicznej i w odniesieniu do których wspólnoty autonomiczne mogą przejąć kompetencje normatywne.

12 Zgodnie z art. 149 ust. 3 konstytucji:

„Zadania w dziedzinach niepowierzonych wyraźnie państwu na mocy tej konstytucji mogą zostać przejęte na podstawie odpowiednich statutów przez wspólnoty autonomiczne. Kompetencje dotyczące dziedzin, które nie są przejmowane przez wspólnoty autonomiczne, należą do państwa, którego normy, w przypadku kolizji, mają pierwszeństwo we wszystkich sprawach, które nie należą do wyłącznych kompetencji wspólnot autonomicznych. Prawo państwa uzupełnia w każdym razie prawo wspólnot autonomicznych”.

13 Co się tyczy zlewni międzywspólnotowych, wprowadzenia w życie właściwych przepisów dyrektywy 2000/60 dokonano rozporządzeniem ARM/2656/2008 z dnia 10 września 2008 r. zatwierdzającym zalecenia dotyczące planowania zasobów wodnych (BOE nr 229 z dnia 22 września 2008 r., s. 38472, zwanym dalej „rozporządzeniem z 2008 r.”).

- 14 Artykuł 1 ust. 2 rozporządzenia z 2008 r. stanowi, że „zalecenia, które zostały zatwierdzone, mają zastosowanie do zlewni międzywspólnotowych”.
- 15 Rozporządzenie z 2008 r. zostało zmienione pod niektórymi względami rozporządzeniem ARM/1195/2011 z dnia 11 maja 2011 r. (BOE nr 114 z dnia 13 maja 2011 r., s. 48584, zwanym dalej „rozporządzeniem z 2011 r.”).
- 16 W odniesieniu do zlewni wewnątrzwspólnotowych tylko wspólnota autonomiczna Katalonii wykonała swe uprawnienia normatywne w celu wprowadzenia w życie rozpatrywanych przepisów dyrektywy 2000/60. Przyjęła w tym celu dwa środki, mianowicie odpowiednio dekret 380/2006 z dnia 10 października 2006 r. zatwierdzający rozporządzenie w sprawie planowania zasobów wodnych w Katalonii (Diario Oficial de la Generalidad de Cataluña nr 4740 z dnia 16 października 2006 r., s. 42776, zwany dalej „dekretem 380/2006”) i porozumienie rządowe GOV/128/2008 z dnia 3 czerwca 2008 r. w sprawie programu monitorowania i kontroli okręgu rzecznoego Katalonii (zwane dalej „porozumieniem rządowym z 2008 r.”).

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

- 17 Wezwaniem do usunięcia uchybienia z dnia 24 lutego 2009 r. Komisja powiadomiła Królestwo Hiszpanii, że uznała, iż nie wypełniło ono obowiązków ciążących na nim na podstawie niektórych przepisów dyrektywy 2000/60, w szczególności art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 oraz pkt 1.3 i 1.4 załącznika V do tej dyrektywy, ponieważ dokonało nieprawidłowej transpozycji i nieprawidłowo zastosowało wspomniane przepisy w hiszpańskim porządku prawnym.
- 18 Królestwo Hiszpanii udzieliło odpowiedzi pismem z dnia 23 czerwca 2009 r.
- 19 Uznawszy, że ta odpowiedź nie pozwalała uznać, iż dyrektywa 2000/60 została w pełni transponowana, Komisja w dniu 22 marca 2010 r. skierowała do Królestwa Hiszpanii uzasadnioną opinię, wzywając je do wprowadzenia niezbędnych środków w celu zastosowania się do tej opinii w terminie dwóch miesięcy od dnia jej otrzymania. Termin ten upłynął w dniu 22 maja 2010 r.
- 20 Królestwo Hiszpanii udzieliło odpowiedzi po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii czterema pismami, w których powiadomiło ono o środkach, jakie niebawem miało wprowadzić w celu zastosowania się do uzasadnionej opinii. Podobnie to państwo członkowskie przekazało Komisji sprawozdania dotyczące postępów w sprawie opracowania wspomnianych środków, a także szereg aktów uchwalonych w tym celu. Wśród przekazanych Komisji aktów znajduje się w szczególności rozporządzenie z 2011 r.
- 21 W świetle odpowiedzi Komisja uznała, że sytuacja w dalszym ciągu jest niezadowolająca w odniesieniu do transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4 załącznika V do niej, co się tyczy zlewni wewnątrzwspólnotowych. Podjęła ona zatem decyzję o wniesieniu niniejszej skargi.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie zarzutów opartych na braku transpozycji przepisów dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii

Argumentacja stron

- 22 Komisja przyznaje, że z jednej strony pkt 1.4 załącznika V do dyrektywy 2000/60, a z drugiej strony art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 tej dyrektywy oraz pkt 1. 3 załącznika V do niej, zostały transponowane do hiszpańskiego porządku prawnego odpowiednio pkt. 5.1 rozporządzenia z 2008 r. i art. 1 ust. 2–6 rozporządzenia z 2011 r. Jednakże ze względu na to, że te rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie do zlewni międzywspółnotowych, Komisja wywodzi z tego faktu, iż ww. przepisy dyrektywy 2000/60 nie zostały transponowane w odniesieniu do zlewni wewnątrzwspółnotowych.
- 23 Królestwo Hiszpanii twierdzi, że transpozycja do prawa krajowego zobowiązań wynikających z rozpatrywanych przepisów dyrektywy 2000/60 dla zlewni wewnątrzwspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii jest gwarantowana klauzulą uzupełniającą wymienioną w art. 149 ust. 3 in fine konstytucji. Ze wspomnianej klauzuli uzupełniającej, zdaniem Królestwa Hiszpanii, wynika w szczególności, że w sytuacji gdy wspólnota autonomiczna posiadająca uprawnienia normatywne w określonej dziedzinie nie korzysta z tych uprawnień lub wykonuje je tylko częściowo, przepisy państwowe pozostają w mocy w pełni lub częściowo w przedmiocie kwestii nieregulowanych przez wspólnotę autonomiczną. Królestwo Hiszpanii utrzymuje również, powołując się na rozporządzenie z 2008 r., że pełne stosowanie przepisów państwowych jest gwarantowane w niniejszej sprawie w odniesieniu do zlewni wewnątrzwspółnotowych. Ponadto Królestwo Hiszpanii zarzuca Komisji, że zmierzała do narzucenia, niezgodnie z art. 4 ust. 2 TUE i art. 288 akapit trzeci TFUE, sposobu, w jaki należało dokonać transpozycji w tym państwie członkowskim.
- 24 Komisja odpira to ostatnie twierdzenie. W odniesieniu do uzupełniającego stosowania przepisów państwowych w zlewniach wewnątrzwspółnotowych, twierdzi ona, że interpretacja klauzuli uzupełniającej zaproponowana przez Królestwo Hiszpanii nie jest interpretacją przyjętą w hiszpańskim orzecznictwie konstytucyjnym. W każdym razie, zdaniem Komisji, w niniejszej sprawie brak skutecznego stosowania ww. rozporządzeń w odniesieniu do zlewni wewnątrzwspółnotowych.

Ocena Trybunału

– W przedmiocie zarzutu opartego na braku transpozycji pkt 1.4 załącznika V do dyrektywy 2000/60, do którego to załącznika odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy

- 25 Na wstępie należy zauważyć, w odniesieniu do zarzutu Komisji opartego na braku transpozycji pkt 1.4 załącznika V do dyrektywy 2000/60, że na rozprawie Komisja ograniczyła ten zarzut do braku transpozycji pkt 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do tej dyrektywy.
- 26 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem transpozycję przepisów dyrektywy powinna cechować niekwestionowana moc wiążąca oraz wymagana szczegółowość, precyzja i jasność, aby uczynić zadość zasadzie pewności prawa (zob. w szczególności wyroki: z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-296/01 Komisja przeciwko Francji, Rec. s. I-13909, pkt 54; z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-427/07 Komisja przeciwko Irlandii, Zb.Orz. s. I-6277, pkt 55).

- 27 Niemniej stosownie do postanowień samego art. 288 akapit trzeci TFUE państwa członkowskie korzystają z możliwości wyboru formy i środków zastosowania się do dyrektyw, które najlepiej gwarantują rezultat, jaki te dyrektywy mają osiągnąć. Z przepisu tego wynika, że transpozycja dyrektywy nie oznacza koniecznie podjęcia czynności legislacyjnych w każdym państwie członkowskim.
- 28 Trybunał wielokrotnie orzekł, że formalne powtórzenie zaleceń dyrektywy w postaci wyraźnego, szczególnego przepisu prawnego nie jest zawsze wymagane, jeżeli do wykonania dyrektywy może, stosownie do jej treści, wystarczyć ogólny kontekst prawny. W szczególności istnienie ogólnych zasad prawa konstytucyjnego lub administracyjnego może spowodować, że transpozycja za pomocą szczególnych środków ustawowych lub wykonawczych stanie się zbędna jednak pod warunkiem, że zasady te rzeczywiście zapewniają pełne stosowanie dyrektywy przez krajową administrację oraz że w przypadku, gdy sporny przepis dyrektywy ma na celu przyznanie praw jednostkom, stan prawny wynikający z tych zasad jest dostatecznie precyzyjny i jasny, a uprawnieni mają możliwość rozeznania się we wszystkich przysługujących im prawach i w razie potrzeby powołania się na nie przed sądem krajowym (zob. wyrok z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie C-32/05 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Zb.Orz. s. I-11323, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 To w świetle tego orzecznictwa należy poddać analizie zarzut Komisji.
- 30 Bezsporne jest, że Królestwo Hiszpanii nie przyjęło przepisów ustawowych dla dokonania transpozycji pkt 1.4 załącznika V do dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii, gdyż rozporządzenie z 2008 r. ma zastosowanie tylko do zlewni międzywspółnotowych.
- 31 Zdaniem Królestwa Hiszpanii, transpozycja ta jest gwarantowana klauzulą uzupełniającą zawartą w art. 149 ust. 3 in fine konstytucji, zgodnie z którą w sytuacji, gdy wspólnoty autonomiczne nie wykonały przysługujących im uprawnień normatywnych w celu dokonania transpozycji dyrektywy 2000/60, rozporządzenie z 2008 r. stosuje się również w odniesieniu do wspomnianych zlewni wewnątrzspółnotowych.
- 32 W pierwszej kolejności, zakładając, że klauzula uzupełniająca może mieć zastosowanie w niniejszej sprawie, Królestwo Hiszpanii nie wyjaśniło jednak, w jaki sposób zasada ta umożliwi zaradzenie brakowi uregulowań w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych, zważywszy na wyraźne ograniczenie zakresu zastosowania rozporządzenia z 2008 r. do zlewni międzywspółnotowych.
- 33 Następnie należy zauważyć, że gdyby uzupełniające stosowanie rozporządzenia z 2008 r. należało rozumieć w taki sposób, iż przepisy wdrażające, które przewidziano w jego pkt 5.1, mają zastosowanie – jak podniosła rzecznik generalna w pkt 23–25 swej opinii – w zakresie szerszym niż ten, który wynika z brzmienia art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia, do zlewni wewnątrzspółnotowych, wynikająca z tego sytuacja prawna nie spełniałaby wymogów jasności i dokładności, którymi powinny charakteryzować się krajowe środki transpozycji (zob. podobnie wyrok z dnia 24 stycznia 2002 r. w sprawie C-372/99 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-819, pkt 18).
- 34 Należy również dodać, że Komisja, czemu nie zaprzeczyło Królestwo Hiszpanii, powołuje się, opierając się na sprawozdaniu Consejo de Estado z dnia 15 grudnia 2010 r., na niepewność, w obecnym stanie hiszpańskiego prawa konstytucyjnego, co do zakresu klauzuli uzupełniającej, jako instrumentu gwarancji wprowadzenia w życie prawa Unii.
- 35 Wreszcie należy zauważyć, że zgodnie z orzecznictwem Tribunal Constitucional, które Królestwo Hiszpanii przytacza w swych uwagach, art. 149 ust. 3 in fine hiszpańskiej konstytucji okazuje się nie pozwalać na stosowanie uzupełniających przepisów państwowych w braku uregulowań wspólnot autonomicznych, lecz tylko na wyeliminowanie wskazanych luk. Należy dodać, że na rozprawie Królestwo Hiszpanii potwierdziło, iż w niniejszej sprawie wspólnoty autonomiczne, z wyjątkiem

wspólnoty autonomicznej Katalonii, nie wykonały przysługujących im uprawnień normatywnych. W tych okolicznościach stosowanie klauzuli uzupełniającej w niniejszej sprawie nie ma znaczenia dla sprawy w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii.

- 36 Co się tyczy poczynionego w planach zarządzania zlewniami wewnątrzspółnotowymi odesłania do rozporządzenia z 2008 r., na które powołano się, aby wykazać pełne stosowanie wspomnianego rozporządzenia do tych zlewni, uwzględniając powyższe rozważania, Królestwo Hiszpanii nie wykazało, że wspólnoty autonomiczne działały w celu wypełnienia obowiązku prawnego, gdy powołały się na rozporządzenie z 2008 r. w planach zarządzania wspomnianymi zlewniami. Jeśli zaś odesłanie odzwierciedla jedynie praktykę administracyjną, która z natury może być w każdym momencie zmieniana przez administrację i nie jest odpowiednio znana, nie może być postrzegana jako ważne wykonanie obowiązków wynikających z traktatu (zob. podobnie wyrok z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie C-490/09 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Zb.Orz. s. I-247, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 W odniesieniu do argumentu Królestwa Hiszpanii, zgodnie z którym Komisja zamierzała narzucić z naruszeniem art. 4 ust. 2 TUE i art. 288 akapit trzeci TFUE sposób, w jaki należało dokonać transpozycji rozpatrywanych przepisów, należy stwierdzić, że argument ten wynika z nieprawidłowego zrozumienia skargi Komisji. Komisja bowiem w swej skardze nie wskazała ani nie zaproponowała Trybunałowi sposobu, w jaki należy dokonać transpozycji rozpatrywanych przepisów dyrektywy 2000/60 do hiszpańskiego porządku prawnego.
- 38 W świetle powyższego należy uznać za zasadny zarzut oparty na braku transpozycji pkt 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do dyrektywy 2000/60, do którego to załącznika odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy.
- W przedmiocie zarzutu opartego na braku transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2 i art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy
- 39 Bezsporne jest, że w brzmieniu obowiązującym w dniu upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, rozporządzenie z 2008 r. nie przewidywało żadnego przepisu wykonawczego do art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2 i art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy.
- 40 Królestwo Hiszpanii w pismach procesowych powołuje się na transpozycję tych przepisów rozporządzeniem z 2011 r. w związku z klauzulą uzupełniającą. Należy zauważyć w tym względzie, że rozporządzenie z 2011 r. weszło w życie w każdym razie dopiero po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii. Z utrwalonego orzecznictwa wynika zaś, że istnienie uchybienia powinno być oceniane w odniesieniu do sytuacji w danym państwie członkowskim w momencie upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii i że zmiany, które nastąpiły w okresie późniejszym, nie mogą być uwzględniane przez Trybunał (wyrok z dnia 6 listopada 2012 r. w sprawie C-286/12 Komisja przeciwko Węgrom, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 Ponadto jeśli chodzi o termin dwunastu lat przewidziany w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2000/60 na ustalenie lub wykonanie określonych kontroli emisji wskazanych w tym przepisie, należy zauważyć, że art. 24 ust. 1 wspomnianej dyrektywy określa termin jej transpozycji, w tym jej art. 10. Należy zatem uznać, podobnie jak rzecznik generalna w pkt 7 swej opinii, że art. 10 ust. 2 dyrektywy 2000/60 nie określa terminu na dokonanie transpozycji tego przepisu, lecz termin, w ciągu którego mają zostać ustanowione kontrole.

- 42 W konsekwencji zarzut oparty na braku transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2 i art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, jest zasadny.

W przedmiocie zarzutów opartych na braku transpozycji przepisów dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii

Argumentacja stron

- 43 Królestwo Hiszpanii opiera się na dwóch środkach przyjętych przez tę wspólnotę autonomiczną w terminie wyznaczonym w uzasadnionej opinii, a mianowicie na dekrete 380/2006 i na porozumieniu rządowym z 2008 r., by wykazać wykonanie zobowiązań wynikających z dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii. Ponadto powołuje się ono na trzy inne środki przyjęte przez tę wspólnotę autonomiczną po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, a mianowicie na plan zagospodarowania okręgu rzecznoego w Katalonii z dnia 23 listopada 2010 r., program środków zatwierdzony porozumieniem rządowym Generalidad de Cataluña z dnia 23 listopada 2010 r. (zwany dalej „programem środków z dnia 23 listopada 2010 r.”) i dekret królewski 1219/2011 zatwierdzający plan zagospodarowania okręgu rzecznoego Katalonii (BOE z dnia 22 września 2011 r., zwany dalej „dekretem królewskim 1219/2011”) jednak bez wskazania w odniesieniu do tego ostatniego środka przepisów dyrektywy 2000/60, których transpozycji dotyczy ta dyrektywa.
- 44 Komisja podnosi, że uchybiając obowiązkowi lojalnej współpracy, Królestwo Hiszpanii nie poinformowało Komisji, w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii, o środkach transpozycji dyrektywy 2000/60 ani nie załączyło ich też do odpowiedzi na skargę. Tytułem ewentualnym podnosi ona w szczególności, że dekret królewski 1219/2011 nie może być uwzględniony, jako że został przyjęty po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii.

Ocena Trybunału

- 45 Tytułem wstępu należy zaznaczyć, iż nie można uwzględnić programu środków z dnia 23 listopada 2010 r. oraz dekretu królewskiego 1219/2011, na które Królestwo Hiszpanii powołuje się, jako na środki transpozycji przepisów dyrektywy 2000/60, ponieważ środki te zostały przyjęte po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii.
- 46 W odniesieniu do transpozycji art. 7 ust. 2 oraz art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 Królestwo Hiszpanii opiera się w tym kontekście oprócz dekretu 380/2006 i porozumienia rządowego z 2008 r. na programie środków z dnia 23 listopada 2010 r. Wynika z tego, że te przepisy dyrektywy 2000/60 zostały transponowane tylko częściowo w ciągu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii.
- 47 Należy zatem stwierdzić, że zarzuty Komisji oparte na braku transpozycji przez Królestwo Hiszpanii tych przepisów dyrektywy 2000/60 są zasadne.
- 48 W odniesieniu do transpozycji art. 4 ust. 8 tej dyrektywy Królestwo Hiszpanii twierdzi, że przepisy te zostały transponowane dekretem 380/2006. Co się tyczy transpozycji pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do wspomnianej dyrektywy, do którego odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy, to państwo członkowskie opiera się w tym kontekście na porozumieniu rządowym z 2008 r.
- 49 W tym względzie niemniej jednak należy podnieść, że Królestwo Hiszpanii przedstawiło te środki transpozycji po raz pierwszy na etapie odpowiedzi na skargę, co nie jest zgodne z obowiązkiem lojalnej współpracy ciążącym na państwach członkowskich na podstawie art. 4 ust. 3 TUE. Jednakże przedmiotem niniejszej skargi nie jest uchybienie zobowiązaniu do powiadomienia Komisji, lecz

uchybiecie zobowiązaniu do transpozycji określonych przepisów dyrektywy 2000/60. Dla Królestwa Hiszpanii sam fakt niepowiadomienia Komisji w postępowaniu poprzedzającym wniesienie skargi o tym, że dokonano już transpozycji, nie jest wystarczający do stwierdzenia zarzucanego uchybienia (zob. podobnie wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-456/03 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-5335, pkt 46, 47).

- 50 Skoro bowiem wskazane przez Królestwo Hiszpanii przepisy prawa krajowego obowiązywały w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, muszą być one uwzględnione przez Trybunał w celu dokonania oceny, czy uchybienie istotnie miało miejsce (zob. ww. wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 48).
- 51 W odniesieniu do art. 4 ust. 8 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do tej dyrektywy należy stwierdzić, że Komisja nie podnosi żadnego materialnego zastrzeżenia wobec dekretu 380/2006 i porozumienia rządowego z 2008 r., co do których Królestwo Hiszpanii twierdzi, iż dokonano nimi transpozycji ww. przepisów dyrektywy 2000/60.
- 52 Zarzut oparty na braku transpozycji art. 4 ust. 8 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy, należy zatem oddalić.
- 53 W tych okolicznościach należy oddalić skargę w zakresie, w jakim dotyczy ona stwierdzenia braku transpozycji przez Królestwo Hiszpanii art. 4 ust. 8 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy, w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii.
- 54 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że nie podejmując wszystkich środków niezbędnych do dokonania transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 oraz pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do niej, do którego odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii oraz art. 7 ust. 2 i art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy tej dyrektywy.
- 55 W pozostałym zakresie skargę należy oddalić.

W przedmiocie kosztów

- 56 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Artykuł 138 § 3 wspomnianego regulaminu stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron każda z nich pokrywa własne koszty. Jednakże, jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, Trybunał może orzec, że jedna ze stron pokrywa, oprócz własnych kosztów, część kosztów poniesionych przez stronę przeciwną.
- 57 Ponieważ w niniejszej sprawie Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Hiszpanii kosztami postępowania, a Królestwo Hiszpanii zasadniczo przegrało sprawę, i w zakresie, w jakim państwo to nie przedstawiło w postępowaniu poprzedzającym wniesienie skargi do Trybunału wszystkich użytecznych informacji dotyczących przepisów prawa krajowego, co do których uważa, iż spełniło za ich pomocą rozmaite zobowiązania ciążące na nim na mocy dyrektywy 2000/60, należy obciążyć je wszystkimi kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Nie podejmując wszystkich środków niezbędnych do dokonania transpozycji art. 4 ust. 8, art. 7 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz pkt 1.3 i 1.4.1 ppkt (i)–(iii) załącznika V do niej, do którego to załącznika odsyła art. 8 ust. 2 tej dyrektywy w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych poza terytorium Katalonii oraz art. 7 ust. 2 i art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/60 w odniesieniu do zlewni wewnątrzspółnotowych położonych na terytorium Katalonii, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy tej dyrektywy.**
- 2) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**
- 3) **Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone kosztami postępowania.**

Podpisy